

บทความ : สัตว์ในสำนวนกับมุมมองความคิดของคนในสังคมไทย

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในภาษาไทยมีสำนวนอยู่มากมายที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์ สำนวนต่างๆ ทำให้เราได้เห็นภาพในสิ่งที่ต้องการจะสื่อถึงให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยการยกสิ่งต่างๆ ขึ้นมากล่าวเพื่อสร้างเป็นภาพให้ผู้รับสารสามารถจินตนาการได้อย่างชัดเจน โดยสัตว์แต่ละชนิดนั้นก็เป็นตัวแทนแสดงถึงมุมมองต่างๆ ออกมาหลายมุมมอง ไม่ว่าจะเป็นทิศทางต่างๆ ทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าเพราะเหตุใดคนไทยจึงมีทัศนคติต่อสัตว์เหล่านั้นจนเกิดมาเป็นการสร้างสำนวนเปรียบเทียบอย่างที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและที่มาของสัตว์ในสำนวนไทยที่ใช้ในการเปรียบเทียบ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความหมายของสำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาโลกทัศน์ ความคิดและความเชื่อที่มีต่อสัตว์ชนิดนั้น

1.3 ขอบเขตการศึกษา

- 1.3.1 ศึกษาจากสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
- 1.3.2 กำหนดการศึกษาสำนวนไทยกับสัตว์ทั้งหมด 7 ชนิด โดยแบ่งกลุ่มความหมายออกเป็น

5 กลุ่ม

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

- 1.4.1 วิธีการเก็บข้อมูล จะรวบรวมข้อมูลจากหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 1.4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.4.3 รวบรวมสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์
- 1.4.4 ค้นข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยต่อสัตว์ชนิดนั้นผ่านหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 1.4.5 จัดกลุ่มความหมายของสัตว์ในสำนวนไทยเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติ
- 1.4.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของคนไทยและสำนวน

1.4.7 สรุปผลการศึกษา

1.5 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) กล่าวคือ แนวคิดที่มีจุดมุ่งหมายในการเข้าถึงระบบปริชาน ซึ่งหมายถึงระบบความรู้ ความคิด มโนทัศน์ ของกลุ่มชาติพันธุ์จากการวิเคราะห์ความหมายของคำในภาษากลุ่มนั้น โดยมีความเชื่อว่าภาษาที่ใช้อยู่ในกลุ่มเหล่านั้นจะเป็นตัวที่สะท้อนวิถีการมองโลกของผู้ใช้ภาษานั้นได้ (อำนาจ ปักชาสุข)

1.6 ผลการศึกษา

1.6.1 ได้ทราบถึงแนวคิดและที่มาของสัตว์ในสำนวนไทย

1.6.2 ได้ทราบถึงโลกทัศน์ ความคิดและความเชื่อของคนไทยที่มีต่อสัตว์ว่าสัมพันธ์กับสำนวนอย่างไร

2. ประเภทของสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนไทย

เนื่องจากผู้ศึกษาสังเกตเห็นว่าในสำนวนไทยมีสำนวนอยู่หลายสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ และเห็นถึงความน่าสนใจในการศึกษา จึงได้ทำการศึกษาโดยเลือกศึกษาตัวอย่างจากสัตว์ทั้ง 7 ชนิด

2.1 สำนวนที่เกี่ยวกับแมว

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับแมวจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือภาษาิต คำพังเพย สำนวนไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่าแมวปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ชื่อเหมือนแมวนอนหวด	เซื่อง ไม่มีพิษมีภัย แต่ความจริงแล้วกลับซ่อนความร้ายกาจ ความเจ้าเล่ห์ เอาไว้ภายใน
ย้อมแมวขาย	เอาของเลวไปแปลงหลอกว่าเป็นของดี
ปิดประตูตีแมว	ทำร้ายคนที่ไม่มีทางสู้ ไม่มีทางหนีรอด
ที่เท่าแมวดิ้นตาย	ที่ดินที่มีขนาดเล็กเอามากๆ

2.2 สำนวนที่เกี่ยวกับลิง

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับลิงจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่าลิงปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ลิงหลอกเจ้า	คนที่กริยาล้อเลียนผู้ใหญ่เมื่อผู้ใหญ่เผลอ
ลิงตกต้นไม้	ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใด ก็อาจผิดพลาดในเรื่องนั้นๆ ได้
ยื่นแก้วให้วานร	เอาของดีมีค่า ไปมอบให้กับผู้ที่ไม่รู้คุณค่า

2.3 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับงู

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับงูจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่างูปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

จับงูข้างหาง	ทำสิ่งที่เสี่ยงต่ออันตราย
หมองูตายเพราะงู	ชานาญอะไรมักได้รับภัยจากหน้าที่นั้น
เฒ่าหัวงู	คนแก่ที่เจ้าเล่ห์ชอบล่อลวงเด็กผู้หญิง
ล้วงคองูเห่า	ลักขโมย, ล่อลวงเอาทรัพย์สินจากผู้ที่น่าเกรงขาม
ขว้างงูไม่พ้นคอ	ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับมาสู่ตัวเอง

2.4 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับจระเข้

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับจระเข้จากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่าจระเข้ปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

จระเข้ขวางคลอง	ทำอะไรขัดขวางผู้อื่น
จระเข้พาดหาง	ใช้อำนาจหรือกำลังระรานโดยไม่เลือกหน้า
สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ	สอนผู้ที่รู้ดีอยู่แล้ว
หนีเสือปะจระเข้	หนีไปพบอันตรายที่ร้ายพอกัน

2.5 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับเสือ

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับเสือจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่าเสือปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ใจดีสู้เสือ	ทำใจกล้า บังคับจิตใจไม่ให้หวั่นไหวเมื่อเผชิญอันตรายร้ายแรง
ปล่อยเสือเข้าป่า	ปล่อยศัตรูไปอาจกลับมาทำร้ายภายหลัง
ลูกเสือลูกจระเข้	ลูกศัตรูหรือลูกคนพาลซึ่งจะนำความลำบากเดือดร้อนมาให้
เสือไว้ลาย	คนมีความสามารถ ทำอะไรย่อมแสดงฝีมือไม่ลายมือ
ปากเสือปากจระเข้	สถานการณ์ที่ตกอยู่ท่ามกลางอันตราย

2.6 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับหมา

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับหมาจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่าหมาปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

หมาลอบกัด	ลอบทำร้ายผู้อื่นเมื่อเขาเผลอ
หมาเห่าใบตองแห้ง	บุคคลที่ดีแต่ปากแต่ไม่กล้าทำจริง
หมาห่มุ่	พวกที่ชอบรุมผู้อื่น
หมากัดต่อกัดตอ	อย่าไปทะเลาะกับคนพาล
เดินตามผู้ใหญ่ม้าไม่กัด	ทำตามคำผู้ใหญ่มักไม่ผิดพลาด

2.7 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับนก

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับนกจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบคำว่านกปรากฏในหลายสำนวน จะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ซึ้งเป็นนก ซี้ไม่เป็นไม้	พูดอะไรก็เห็นดีเห็นงามตามนั้น
--------------------------	-------------------------------

นกน้อยทำรังแต่พอตัว	ทำอะไรพอเหมาะกับฐานะหรือ ความสามารถของตน
นกสองหัว	ทำตัวเข้าเป็นพวกทั้งสองฝ่าย
ยิงปืนนัดเดียว ได้นกสองตัว	ทำงานอย่างเดียวได้ประโยชน์หลายอย่าง

3. จัดประเภทกลุ่มความหมายและแจกแจงความถี่

เนื่องจากสำนวนไทยเกิดมาจากความคิดและวัฒนธรรมของคนไทยที่สืบต่อกันมารุ่นสู่รุ่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประเทือง คล้ายสุบรรณ ได้กล่าวไว้ในหนังสือสำนวนไทยว่า “ที่เกิดสำนวนไทยมีมูลเหตุมาจากหลายทางด้วยกัน เป็นต้นว่า เกิดจากธรรมชาติ เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การกินอยู่ของคน เกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม...” ข้อความเหล่านี้ได้บอกเล่าถึงความเป็นมาในการที่ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มความหมายออกมาเป็นประเภทต่างๆ ได้อย่างดี เนื่องจากการศึกษาความหมายของสำนวนได้ทำให้ผู้ศึกษาสังเกตเห็นแนวคิดที่สะท้อนทัศนคติของคนที่มีต่อสัตว์ออกมาได้ทั้งหมดหากกลุ่มความหมายจากตัวอย่างสัตว์ทั้ง 7 ชนิด ดังนี้

3.1 ความหมายในด้านความว่านอนสอนง่ายและรู้จักประมาณตน

จากการศึกษาสำนวนตัวอย่างทั้งหมด 30 สำนวน พบว่าสามารถแบ่งสำนวนออกมาเป็นความหมายในด้านความว่านอนสอนง่าย ซึ่งสัตว์ในสำนวนที่พบในประเภทนี้มักที่ใช้เป็นตัวแทนในการเปรียบเทียบ อันได้แก่ ชี้นกเป็นนก ชี้ไม้เป็นไม้ และ นกน้อยทำรังแต่พอตัว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ความหมายต่างๆ จะขึ้นอยู่กับบริบทนั้นๆ อย่างเช่น สองสำนวนในกลุ่มนี้ นกจะมีลักษณะไปในเชิงความหมายที่เป็นบวก วิเคราะห์จากรูปลักษณะของนกในสำนวน นกน้อยทำรังแต่พอตัว คำว่า “น้อย” ที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าสัตว์ชนิดนี้ควรมีลักษณะนิสัยที่รู้จักประมาณตนเองจะดีกว่า หรือสำนวนชี้นกเป็นนก ชี้ไม้เป็นไม้ ที่บริบทค่อนข้างจะเอนไปทางกลุ่มธรรมชาติ แต่ก็ใช้ในเชิงเปรียบเทียบว่าเป็นคนว่าง่าย ว่าไวกว่ากัน (ถึงแม้ว่าสำนวนนี้ไม่ได้ความหมายบวกเต็มร้อยแต่ก็ใกล้เคียงเกณฑ์ความหมายของกลุ่ม)

3.2 ความหมายในด้านความอันตราย

จากการศึกษาสำนวนตัวอย่างทั้งหมด 30 สำนวน พบว่าสามารถแบ่งสำนวนออกมาเป็นความหมายในด้านความอันตราย ได้ดังนี้ จิ้งจุกข้างทาง หมองูตายเพราะงู ค้างงูไม่พันคอ หินเสื่อปะระเซ่ ปากเลือกปากจระเข้ ปล่อยเสื่อเข้าป่า ลูกเสื่อลูกจระเข้ ซึ่งในกลุ่มความหมายนี้ เราจะสามารถวิเคราะห์ความหมายได้จาก

ลักษณะภายนอกทั่วไปของสัตว์ประเภทนั้นๆ ซึ่งลักษณะภายนอกของงูนั้นตามหลักวิทยาศาสตร์เป็น สัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษโดยส่วนใหญ่ จะใช้เป็นตัวเลื้อยคลานที่กินเนื้อ เป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่อันตราย สัตว์ ทั้งสองประเภทนี้จึงมีภาพลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับความอันตราย จะเห็นได้จากข่าวต่างๆ อย่างเช่น งูเหลือมกินคน ในประเทศอินโดนีเซีย¹ หรือข่าวหญิงวัย 65 ที่กระโดดลงบ่อจะใช้เพื่อหวังฆ่าตัวตาย² และข่าวเสือที่ทำร้าย นักท่องเที่ยวในประเทศจีน³ จึงเกิดเป็นภาพลักษณ์ทำให้คนในสังคมมีทัศนคติที่เกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้เป็นเช่นนี้

3.3 ความหมายในด้านความเจ้าเล่ห์และความฉลาด

จากการศึกษาสำนวนตัวอย่างทั้งหมด 30 สำนวน พบว่าสามารถแบ่งสำนวนออกมาเป็นความหมาย ในด้านความเจ้าเล่ห์และความฉลาด ได้ดังนี้ ยิ่งปีนนัดเดียวได้นกสองตัว เสือไว้ลาย เฒ่าหัวงู ชื่อเหมือนแมว นอนหวด เป็นต้น ซึ่งความหมายในกลุ่มนี้ ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มความหมายของสำนวนที่มีเกณฑ์เหมือนหรือ ใกล้เคียงไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งในกลุ่มนี้จะใช้ลักษณะเด่นของสัตว์ประเภทต่างๆ ในการนำมาสร้างสำนวน ตัวอย่างเช่น แมว จะมีลักษณะหนึ่งๆ ชื่ออันดูไม่มีพิษภัย แต่ในบางครั้งก็เก็บซ่อนบางอย่างเอาไว้ โดยที่ไม่ สามารถรู้ได้เลยว่าเมื่อไหร่แมวจะหันมาทำร้ายเจ้าของ ซึ่งจะสังเกตได้จากพฤติกรรมของแมวทั่วไปเวลาที่มัน รำคาญ มันมักจะโต้ตอบกลับด้วยการข่วน ทั้งนี้โดยปกติแล้วจะประพืดตัวดีกับเจ้าของ เป็นต้น

3.4 ความหมายในด้านอำนาจและความกล้า

จากการศึกษาสำนวนตัวอย่างทั้งหมด 30 สำนวน พบว่าสามารถแบ่งสำนวนออกมาเป็นความหมาย ในด้านอำนาจและความกล้า ได้ดังนี้ จะใช้พาดหาง ล้วงคองูเห่า ใจดีสู้เสือ ซึ่งสำนวนในประเภทนี้ จะใช้ เปรียบเทียบความหมายตามบริบทและลักษณะของสัตว์ อันจะเห็นได้จากสำนวน ใจดีสู้เสือ ที่มีความหมายใน เเชิงกล้าต่อสู้กับอันตรายถึงแม้จะรู้สึกกลัวอยู่ลึกๆ ในใจ ซึ่งเสือในสำนวนเป็นตัวแทนของอันตรายที่มาใช้ เปรียบเทียบกับคนที่ต้องทำใจกล้าสู้อันตราย เป็นต้น สำนวน จะใช้พาดหางเป็นการใช้ลักษณะเด่นของสัตว์ใน การสร้างสำนวน จะใช้มีลักษณะเป็นสัตว์ตัวใหญ่ที่มีความแข็งแรง สังเกตได้จากผิวหนังและพลังกำลังของ สัตว์ชนิดนี้ โดยจะมีการใช้อากาการกริยา “พาดหาง” เข้ามาช่วยสร้างประโยค เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงจะเข้ที่ เป็นสัตว์ดุร้ายและชอบแสดงความมีอำนาจของตนเองออกมา เป็นต้น

3.5 ความหมายในด้านความโง่และความหมายในด้านที่ไม่ดี

¹ เดลินิวส์ วันที่ 24 พฤษภาคม 2560

² ไทยรัฐ วันที่ 16 กันยายน 2557

³ ข่าวช่อง 7 วันที่ 30 มกราคม 2560

จากการศึกษาจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 30 จำนวน พบว่าสามารถแบ่งจำนวนออกมาเป็นความหมายในด้านความโง่และความในด้านที่ไม่ดี ได้ดังนี้ ถึงหลอกเจ้า ยื่นแก้วให้วานร หมาลอบกัด เป็นต้น ซึ่งจำนวนในกลุ่มนี้จะวิเคราะห์ตามลักษณะภายนอกของสัตว์ โดยทัศนคติของคนในสังคมสมัยก่อนจะมองว่าสัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์เล็ก สัตว์เดรัจฉานที่มีความคิดไม่แตกฉาน จึงมองว่าเป็นสัตว์ที่โง่และไม่ดี และเป็นการยกลักษณะด้อยของสัตว์เหล่านี้ขึ้นมาเปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่น หมาลอบกัด จากที่จะเห็นเหตุการณ์ได้ตามประสบการณ์ทั่วไปของคนในสังคมเวลาถูกหมากัด เวลาที่เดินผ่านไปโดยไม่คิดว่าจะมีอันตราย สุดท้ายกลับโดนหมาตัวนั้นแว้งกัดเข้าจนได้ เป็นต้น

ตารางแสดงความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มความหมายของสัตว์ในสำนวนไทย

กลุ่มความหมาย	ความถี่	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
ความหมายในด้านความอ่อนแอ อ่อนง่ายและรู้จักประมาณตน	3	10
ความหมายในด้านความอันตราย	7	23.33
ความหมายในด้านความเจ้าเล่ห์ และความฉลาด	6	20
ความหมายในด้านอำนาจและ ความกล้า	3	10
ความหมายในด้านความโง่และ ความหมายในด้านที่ไม่ดี	11	36.66
รวม	30	ประมาณ 99.99

จากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มความหมายที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือกลุ่มความหมายในด้านความโง่และความหมายในด้านที่ไม่ดี พบร้อยละ 36.66 รองลงมาคือกลุ่มความหมายในด้านความอันตราย พบร้อยละ 23.33 กลุ่มความหมายในด้านความเจ้าเล่ห์และความฉลาด พบร้อยละ 20 กลุ่มความหมายในด้านอำนาจและความกล้ากับกลุ่มความหมายในด้านความอ่อนแอและรู้จักประมาณตน พบร้อยละ 10 เท่ากัน

4. ค่านิยมและลักษณะของคนไทยที่สะท้อนจากสำนวนไทย

ค่านิยมที่สะท้อนจากสำนวนไทยที่มีต่อสัตว์ต่างๆ เหล่านี้ จากตารางได้แสดงให้เห็นว่าคนไทยมักจะมีทัศนคติในการมองข้อเสียของสัตว์ต่างๆ เหล่านั้นและนำมาสร้างเป็นสำนวนเปรียบเทียบเพื่อสอนคนรุ่นหลังเพื่อเป็นข้อคิดเตือนใจไม่ให้ประพฤติตามสัตว์เหล่านั้น ยิ่งข้อเสียเด่นชัดมากเท่าไรหรือจะถูกยกมาเปรียบเทียบในสำนวนมากขึ้นเท่านั้นถึงแม้ว่าสัตว์ชนิดนั้นจะมีข้อดี ถือเป็นค่านิยมของคนไทยที่มักจะยกข้อเสียมาเปรียบเทียบมากกว่าข้อดีให้เป็นข้อคิดและสร้างความรู้สึกรู้สึกให้ผู้ฟังรู้สึกไม่อยากประพฤติตนตาม

นอกจากนี้ยังสะท้อนลักษณะของคนไทยว่าเป็นคนช่างสังเกต คือรู้จักสังเกตสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตหรือแม้กระทั่งอาการกริยาต่างๆ และนำมาสร้างเป็นสำนวนไทย ดังเช่นสำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์นี้ ก็แสดงให้เห็นว่าคนไทยรู้จักสังเกตลักษณะและพฤติกรรมของสัตว์ จึงนำมาสร้างเป็นสำนวนต่างๆ ที่ถูกใช้กันอย่างแพร่หลาย

อีกหนึ่งประเด็นที่สะท้อนออกมาจากสำนวนไทยนั้นคือ วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยก่อน เนื่องจากสำนวนเหล่านี้ไม่ได้เป็นสำนวนที่เกิดใหม่ จึงสามารถแสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมในสมัยก่อนได้อย่างชัดเจนว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม คนไทยมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับสัตว์เนื่องจากต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน และใช้ประโยชน์จากสัตว์เหล่านั้น เนื่องจากความเคยชินของมนุษย์กับสัตว์ที่กลายมาเป็นวิถีชีวิตจึงทำให้เกิดสำนวนเปรียบเทียบต่างๆ ตามมาอย่างที่พบในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น วัวหายล้อมคอก สำนวนนี้เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของชาวไร่ชาวนานที่อาจจะประสบเหตุการณ์เกี่ยวกับวัวขึ้นมา กล่าวคือเมื่อคนประสบปัญหาและจำต้องคิดหาทางแก้ขึ้นมาป้องกันไม่ให้เห็นการณ์นั้นเกิดขึ้นอีก จึงกลายมาเป็นสำนวนดังที่ยกตัวอย่างไป เป็นต้น

และจากการวิเคราะห์สัตว์ในสำนวนกับมุมมองความคิดของคนในสังคมไทยพบว่าการยกสัตว์ชนิดต่างๆ มาเปรียบเทียบมีการใช้ความหมายหลายประเภท อันได้แก่ ความหมายที่ใช้ลักษณะเด่นและด้อยของสัตว์เหล่านั้นมาเปรียบเทียบและความที่ใช้บริบทรอบข้างสัตว์เป็นตัวเปรียบเทียบ

5. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษารูปได้ว่าสัตว์ในสำนวนไทยทั้ง 7 ชนิดสามารถจำแนกกลุ่มความหมายได้เป็น 5 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ความหมายในด้านความอ่อนส่อนง่ายและรู้จักประมาณตน ความหมายในด้านความ

อันตราย ความหมายในด้านความเจ้าเล่ห์และความฉลาด ความหมายในด้านอำนาจและความกล้า และสุดท้าย ความหมายในด้านความโง่และความหมายในด้านที่ไม่ดี

กลุ่มความหมาย 5 ได้แก่ ความหมายในด้านความอ่อนน้อมง่ายและรู้จักประมาณตน ความหมายในด้านความอันตราย ความหมายในด้านความเจ้าเล่ห์และความฉลาด ความหมายในด้านอำนาจและความกล้า และสุดท้ายความหมายในด้านความโง่และความหมายในด้านที่ไม่ดี ใช้ความหมายตามบริบทและลักษณะเด่นกับด้อยของสัตว์มาเปรียบเทียบเพื่อทำให้คนเห็นภาพสิ่งที่ต้องการจะสื่อออกมาให้ชัดเจนได้ดียิ่งขึ้น และกลุ่มความหมายที่เป็นที่นิยมมากที่สุดคือกลุ่มความหมายในด้านความโง่และความหมายในด้านที่ไม่ดี

สำนวนไทยสะท้อนค่านิยมที่มีต่อสัตว์ในสำนวนต่างๆ ได้ว่าคนไทยมักจะนิยมยกข้อเสียของสัตว์ชนิดต่างๆ ขึ้นมาสร้างเป็นสำนวนเพื่อใช้เปรียบเทียบและสั่งสอนลูกหลาน นอกจากนี้ยังสะท้อนลักษณะของคนไทยว่าเป็นคนที่ช่างสังเกตโดยใช้การสังเกตสิ่งรอบตัวและนำมาสร้างเป็นถ้อยคำสำนวนในการอบรมสั่งสอน สำนวนไทยยังสะท้อนความเป็นอยู่ของคนในสังคมอีกด้วยว่าการดำรงชีพในสมัยก่อนนั้นเป็นการดำรงชีวิตตามธรรมชาติ ใช้ชีวิตอยู่กับสัตว์ต่างๆ จนเกิดความคุ้นชินและสามารถสังเกตลักษณะนิสัยของสัตว์เหล่านั้นได้จนสามารถนำมาสร้างเป็นสำนวน

บรรณานุกรม

หนังสือ

ไชยศิริ ปราโมช ณ อยุธยา. (2530). *การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำสำนวน คำเข้าคู่. (2530). กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2530). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *พจนานุกรมคำพังเพย สำนวนไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

นานาสัตว์ในสำนวนไทย. (2552). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560, จาก

<http://kaweclub.com/b41/t2794/>

สำนวนที่เกี่ยวกับหมา. (มปป.). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560, จาก

<http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/5-5/no22/cat.html>